WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. Honours Part-II Examinations, 2017

Sanskrit-Honours

Paper-SANA-III

Time Allotted: 4 Hours | Full Marks: 100

The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.

Unit-I

[Marks - 10]

1. Define and illustrate any ***one*** from the following : 5×1 = 5
अपह्नुति, निदर्शना।

2. Name and explain the figure of speech in any ***one*** from the following: 5×1 = 5
(a) नेदं नभोमण्डलमम्वुराशिनैताश्च तारा नवफेनभङ्गाः।
नायं राशी कुण्डलितः फणीन्द्रो नासौ कलङ्कः शयितो मुरारिः॥
(b) दिष्ट्या शकुन्तला साध्वी सदपत्यमिदं पुमान्।
श्रद्धा वित्तं विधिश्चेति त्रितयं तत् समागतम्॥

Unit-II

[Marks - 35]

3. "भारवेरर्थगौरवम्" - Critically estimate *Bhāravi's* style of writing in the light of this comment. 12

OR

Summarise the speech of वनेचर as found in the Canto-I of the *Kirātārjunīya* of *Bhāravi*. What light does it throw on the character of the speaker? 9+3

4. Translate any ***two*** in English **or** Bengali from the following: 5×2=10

(a) सुखेन लभ्या दधतः कृषीवलैरकृष्टपच्या इव शस्यसम्पदः।
वितन्वति क्षेममदेवमातृकाश्चिराय तस्मिन कुरवश्चका सति॥

(b) महौजसी मानधना धर्नार्चिता धनुर्मृतः संयति लब्धकीर्तयः।
नसंहतास्तस्य नभिन्नवृत्तयः प्रियाणि वाञ्छन्त्यसुभिः समीहितुम्॥

(c) अथ क्षमामेव निरस्तविक्रमश्चिराय पर्यंषि सुखस्य साधनम्।
विहाय लक्ष्मीपतिर्लक्ष्म कार्मुकं जटाधरः सन् जुहुधीह पावकम्॥

(d) निशम्य सिद्धिं द्विषतामपाकृतीस्ततस्ततस्त्या विनियन्तुमक्षमा।
नृपस्य मन्युव्यवसायदीपिनीरुदाजहार द्रुपदात्मना गिरः॥

5. Explain any ***one*** in Sanskrit from the following : 8×1 = 8

(a) कृतप्रणामस्य महीं महीभुजे जितां सपत्त्नेन निवेदयिष्यतः।
स विव्यथे तस्य मनो न हि प्रियं प्रवक्तुमिच्छन्ति मृषा हितैषिणः॥

(b) अबन्ध्यकोपस्य विहन्तुरापदां भवन्ति वश्याः स्वयमेव देहिनः।
अमर्षशून्येन जनस्य जन्तुना न जातहार्देन न विद्विषादरः॥

6. (a) Name and expound the *Samāsa* of अकृष्टपच्या in 4(a) or जातहार्देन in 5(b). 2

(b) Account for the case-ending in चिराय in 4(a) or असुभिः in 4(b). 2

(c) Derive the word वश्याः in 5(b) or जुहुधि in 4(c). 1

Unit-III
[Marks - 35]

7. "उपमा कालिदासस्य" - justify the statement with apt illustrations from *Raghuvaṃśa*, Canto-I. 12

OR

Delineate the character of King *Dilīpa* as found in *Raghuvaṃśa*, Canto-I. 12

8. Translate into Bengali **or** English any ***two*** from the following: 5×2=10

(a) लोकान्तर सुखं पुण्यं तपोदानसमुद्भवः।
सन्ततिः शुद्धवंशा हि परत्रेह शर्मणे॥

(b) दुदोह गां स यज्ञाय शस्याय मघवा दिवम्।
सम्पद्विनिमयेनोभौ दधतुर्भुवनद्वयम्॥

(c) मा भूदाश्रमपीडेति परिमेयपुरःसरौ।
अनुभावविशेषात्तु सेनापरिवृताविव॥

(d) हैयङ्गवीनमादाय घोषवृद्धानुपस्थितान्।
नामधेयानि पृच्छन्तौ वन्यानां मार्गशाखिनाम्॥

9. Explain in Sanskrit any ***one*** from the following: 8×1 = 8

(a) प्रजानामेव भूत्यर्थं स ताभ्यो वलिमग्रहीत्।
सहस्रगुणमुत्स्रष्टु मादत्ते हि रसं रविः॥

(b) द्वेष्योऽपि सम्मतः शिष्टस्तस्यार्तस्य यथौषधम्।
त्याज्यो दुष्टः प्रियोऽप्यासीदङ्गुलीवोरगक्षता॥

10. (a) Name and expound the *Samāsa* of यथौषधम् in 9(b) or परिमेयपुरःसरौ in 8(c). 2

(b) Account for the case ending in अनुभावविशेषात् in 8(c) or शर्मणे in 8(a). 2

(c) Derive हैयङ्गवीनम् in 8(d) or दुदोह in 8(b). 1

Unit-IV

[Marks - 20]

11. Estimate the merits and demerits of *Māgha* as a poet. 9

OR

Give a description of the descent of *Nārada* before Lord *Kṛiṣṇa* as you find it in the *Śiśupālavadha*, Canto-I.

12. Translate into Bengali **or** English any ***one*** from the following verses: 4×1 = 4

(a) (i) कृतः प्रजाक्षेमकृता प्रजासृजा सुपात्रनिक्षेपनिराकुलात्मना।
सदोपयोगेऽपि गुरूस्त्वमक्षयो निधिः श्रुतीनां धनसम्पदामिव॥

(ii) हरत्यघं सम्प्रति हेतुरैष्यतः शुभस्य पूर्वाचरितैः कृतं शुभैः।
शरीरभाजां भवदीयदर्शनं व्यनक्ति कालत्रितयेऽपि योग्यताम्॥

OR

(b) Write short notes on अनूरु and नारद। 2×2

OR

(c) (i) Name and expound the *Samāsa* of निराकुलात्मना or प्रजाक्षेमकृता in 12 a(i). 2

(ii) Account for the case ending in प्रजासृजा in 12 a(i) or कालत्रितये in 12 a(ii). 1

(iii) Derive कृतः in 12 a(i) or व्यनक्ति in 12 a(ii). 1

13. Explain in *Sanskrit* any ***one*** from the following : 7×1 = 7

(a) पततपतङ्गप्रतिमस्तपोनिधिः पुरोऽस्य यावन्न भुवि व्यलीयत।
गिरेस्तडित्वानिव तावदुच्चकैर्जवेन पीठादुदतिष्ठतच्युतः॥

(b) तपेन वर्षाः शरदा हिमागमो वसन्तलक्ष्म्या शिशिरः समेत्य च।
प्रसूनक्लृप्तिं दधतः सदर्तवः पुरेऽस्य वास्तव्यकुटुम्बितां ययुः॥

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. Honours PART-II Examinations, 2017

SANSKRIT-HONOURS

PAPER-SANA-IV

Time Allotted: 4 Hours — Full Marks: 100

The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.

Unit-I

[Marks-35]

1. Answer any ***two*** questions from the following: 12.5×2= 25

(a) (i) Discuss the origin and development of Sanskrit lyrics.

(ii) Attempt an exhaustive note on Historical *Kāvyas*.

(iii) Discuss the variety of the contents of the *Mahābhārata*.

(iv) Give an account of Sanskrit Fable literature.

(b) Write short notes on any ***two*** from the following: 5×2 = 10

(i) *Kumārādasa*

(ii) *Śrīharṣa*

(iii) *Buddhacarita*

(iv) *Meghadūtam*

(v) *Harivaṁsa*

Unit-II

Marks-15

2. (a) Answer any ***one*** question from the following: 10×1 = 10

(i) Trace the history of *Āyurvedaśāstra* in Sanskrit literature.

(ii) What is the meaning of the word छन्दः? Write in brief the works related to *Chandaḥśāstra*.

(b) Write short note on any ***one*** from the following: 5×1 = 5

(i) *Cakrapāṇidatta*

(ii) *Bṛhatsaṃhitā*

(iii) *Sangītadāmodara*

(iv) *Bhāskarācārya* (second)

(v) *Brahmagupta*

Unit-III

Marks-25

3. (a) Who was *Mahāśweta*? Describe the different ways she was adopting to worship Lord *Śiva*. 2+1+7 = 10

OR

Write a note on *Bāṇabhatta's* style with apt quotations from the prescribed text. 10

(b) Explain in simple Sanskrit with reference to the context any *one* from the following: 8×1 = 8

(i) अतिधवलप्रभापरिगतदेहतया स्फटिगृहगतामिव दुग्धसलिलमग्नामिव विमलचीनांशुकान्तरितामिव आदर्शतलसंक्रान्तामिव शरदभ्रपटलतिरस्कृतामिवापरिस्फुटविभाव्यमानावयवाम् ।

(ii) पीतामृतामिव विगततृष्णाम् ईशानशिरः शशिकलामिवानुपजातरागाम्, अमथितोदधिजलसम्पदमिवान्तः प्रसन्नम्, असमस्तपदवृत्तिमिवाद्वन्द्वाम्, बौद्धवुद्धिमिव निरालम्बनाम्।

(c) Translate into English **or** Bengali any ***one*** from the following: 7×1 = 7

(i) त्रयीमिव कलियुगधर्मध्वस्तशोकगृहीतवनवासामागामिकृतयुगबीजकलामिव प्रमदारूपेणावस्थिताम्, देहवतीमिव मुनिजनध्यानसम्पदम्, अमरगजवीथिमिवाभ्रगङ्गाभ्यागमवेगपतिताम्।

(ii) तस्य च दक्षिणां मूर्त्तिमाश्रित्याभिमुखीमासीनाम्, उपरचितब्रह्मासनामतिविस्तारिणा सर्वदिङ्मखप्लावकेन प्रलयपरिप्लुतक्षीरपयोधिपूरपाण्डुरेण अतिदीर्धकालसञ्चितेन तपोराशिनेव सर्वतो विसर्पता पादपान्तरैस्त्रिस्रोतो जलनिभेन पिण्डोभूय वहतेव देहप्रभावितानेन सगिरिकाननं चन्द्रमयमिव तं प्रदेश कुर्वतीम्।

Unit-IV

Marks-25

4. (a) Who was *Indrapālita* ? Summarise in your own words the evil counsel of *Indrapālita* to अनन्तवर्मा as you have read in your text. 2+8

OR

Estimate the place of *Daṇḍin* as a writer of Prose-romance.

(b) Explain any ***one*** from the following in simple Sanskrit. 8×1 = 8

(i) राज्यं नाम शक्तित्रयान्तम्। शक्तयश्च मन्त्रप्रभावोत्साहाः। परम्परानुगृहीताः कृत्येषु क्रमन्ते।

(ii) अप्रतिपद्यात्मसंस्कारमर्थशास्त्रेषु अनग्निसंशोधितेव हेमजातिर्नातिभाति बुद्धिः।

(c) Translate any ***one*** from the following into Bengali **or** English: 7×1 = 7

(i) एवं गते मन्त्रिणि राजनि च कामवृत्ते चन्द्रपालितो नाम अश्मकेन्द्रामात्यस्येन्द्रपालितस्य सूनुः असद्वृत्तः पितृनिर्वासितो नाम भूत्वा बहुभिश्चारणगणैर्बह्वीभिरनल्पकौशलाभिः शिल्पकारिणीभिरनेकच्छन्नकिङ्करैश्च गूढपुरुषैः परिवृत्तोऽभ्येत्य विविधाभिः क्रीडाभिर्विहारभद्रमात्मसादकरोत्।

(ii) 'श्रुयतां महाभाग, विदर्भो नाम जनपदः। तस्मिन् भोजवंशभूषणम् अंशावतार इव धर्मस्य, अतिसत्त्वः, सत्यवादी, वदान्यः, विनीतः, विनेता प्रजानाम्, रञ्जितभृत्यः, कीर्त्तिमान्, उदग्रः बुद्धिमूर्त्तिभ्यामुत्थानशीलः शास्त्रप्रमाणः शक्यभव्यकल्पारम्भी, संभावयिता बुधान, प्रभावयिता सेवकान्, उद्भावयिता बुधान्, न्यग्भावयिता शत्रून .. .. पुण्यवर्मा नामासीत्।